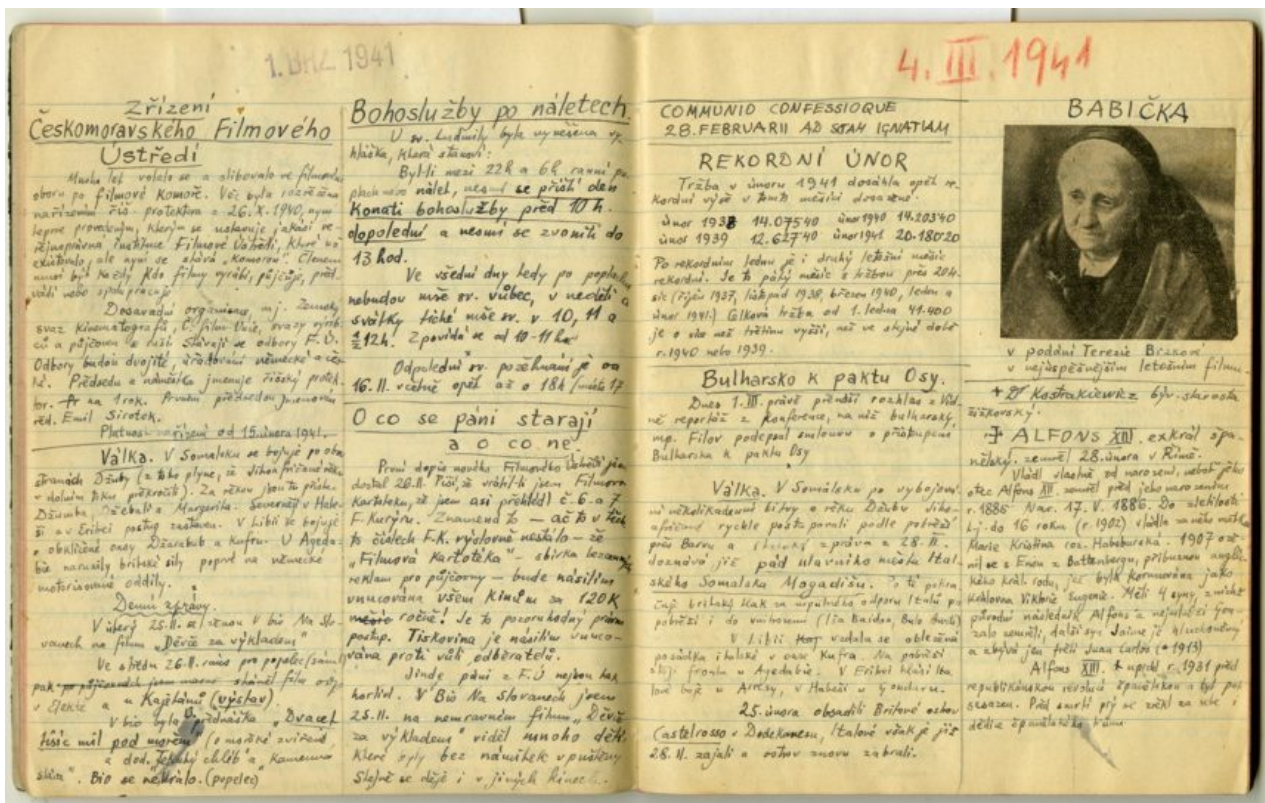

PETR HASAN / 13. 6. 2023

Utrpení mladého Nečáska

Před nedávnou dobou se Národnímu filmovému archivu podařilo získat velice zajímavý historický pramen, díky kterému můžeme nahlédnout do myšlenkového světa jednoho pražského vedoucího kina z období Protektorátu. Jedná se o sešit s deníkovými zápisky Antonína Nečáska, vedoucího košířského kina Na Zámečnici, z let 1940 až 1942.

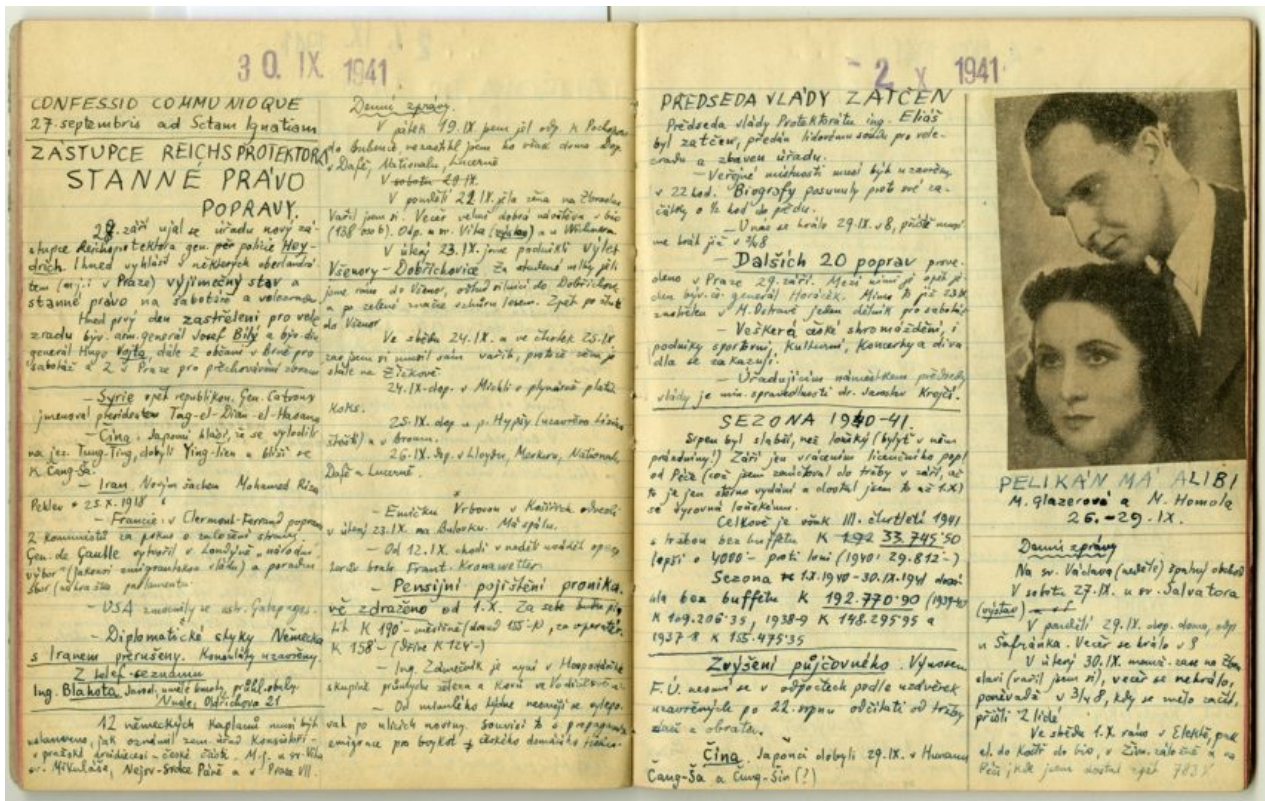
Antonín Nečásek^[1] se narodil 18. října 1903 v Praze do vinohradské středostavovské rodiny poštovního ředitele Antona Nečáska a jeho manželky Boženy Marie roz. Truhlářové. Absolvoval obchodní akademii^[2] a následně pracoval jako úředník Léčebného ústavu všeobecných zaměstnanců. Osamostatnit se pokoušel nejprve zřízením obchodu s filatelistickým zbožím, ve třicátých letech pak začal provozovat kino Na Zámečnici. Nečásek byl aktivní v katolickém prostředí – nejen, že byl členem Československé strany lidové, ale i prostřednictvím svého kina a programovou skladbou uváděných filmů se snažil aktivně působit na své publikum v duchu katolického světonázoru. Roku 1939 se stal rovněž jednatelem Filmového sdružení čl., což bylo sdružení katolických intelektuálů a filmových pracovníků vedené ředitelem pražského kina Avion Ludvíkem Šafránkem. Úkolem sdružení bylo napomáhat katolickým kinařům ve výběru filmů, zastupovat je v jednání se státními úřady a poskytovat jim technickou i právní podporu.^[3] V rámci těchto aktivit Nečásek také obesílal svými názory dobová filmová periodika.^[4] Jeho intelektuální ambice však zřejmě sahaly výše, neboť v protektorátních úředních záznamech je veden jako „Schriftsteller“.^[5]

Deník Antonína Nečáska tvoří roztroušená směsice nejrůznějších poznámek ze všech sfér zájmu svého autora. Prvním výrazným tématem, které zabírá značné místo na stránkách sešitu, jsou události druhé světové války. Zachyceny zde jsou téměř každodenní posuny na frontách a významné události ze všech světových bojišť, tak jak byly vnímány protektorátní optikou. Mnoho z nich je navíc doplněno výstřižky z novin či vlastnoručními kresbami. Nelze přitom jasně určit, jaké byly Nečáskovy sympatie. O událostech informuje většinou nezaujatě a nestranně, i když je samozřejmě více prostoru dáno informacím o postupu a úspěších německých vojsk. Nečásek přirozeně nemohl vycházet z jiných zdrojů, než byly protektorátní periodika, rozhlas a filmové týdeníky. Smutnou výjimku však tvoří záznam o atentátu na Reinharda Heydricha. Zápis k této události Nečásek doplnil velkým výstřižkem Heydrichovy fotografie a komentářem odsuzujícím atentát a vyjadřujícím lítost nad smrtí protektora. Je samozřejmě otázkou, zda šlo o upřímný výron kolaborantství, či o projev strachu nebo snad ještě něčeho jiného. Deník každopádně prošel pozdější úpravou a ty nejproblematictější pasáže byly (snad rukou samotného Nečáska) přeškrtnuty.

Další oblastí zachycenou deníkem je každodenní provoz kina a s ním spojené běžné události a problémy. Nečásek si zaznamenával zejména různé finanční potíže, se kterými se potýkal a které řešil se zástupci Českomoravského filmového ústředí. Zajímalo ho rovněž působení konkurenčních kin, a to zejména s ohledem na požadavky

katolické církve – tedy kdo promítal filmy na Velký pátek a kdo umožnil přístup dětem a mládeži na nevhodný snímek. Kromě zápisků nadepsaných jako „Pornografie vítězí v českém filmu“ se zde ovšem můžeme dočíst rovněž o konkrétních filmech, které promítal ve svém kině a o jejich úspěchu či neúspěchu mezi diváky. Zároveň zde jsou připojeny poznámky o filmech, které Nečásek navštívil se svou manželkou, či o zásadních událostech protektorátní kinematografie, jako byl zákaz uvádění amerických filmů či rozpuštění České obce sokolské – do té doby nejvýznamnějšího provozovatele kin.

Třetí sférou, o které nám deník přináší informace, bylo prostředí české římskokatolické církve. Nečásek si do deníku poznamenával nejrůznější události a zajímavosti z církevního života, životní jubilea katolických osobností apod. Své místo zde měla zpráva o smrti pražského arcibiskupa Karla Kašpara či záznam o stavbě moderního košířského kostela sv. Jana Nepomuckého.

Poslední oblastí, o které nám deník zanechává obšírnější zprávy, byly Nečáskovy privátní problémy, zejména spory s manželkou a její částí rodiny. Takové zápisky jsou většinou uvedeny všeříkajícím nadpisem jako např.: „Zničené prázdniny“, „Neradostné svátky“ či „Neuvěřitelné ničemnosti“. Jak je ze zápisků patrné, manželka se chtěla s Antonínem Nečáskem rozvést, což pro aktivního katolíka působícího v Československé

straně lidové a ve Filmovém sdružení čl. bylo nepřijatelné. Požadovala navíc, aby Nečásek prodal kino členům její rodiny. Tato okolnost Nečáska děsila ze všeho nejvíc – ztratil by totiž nástroj svého boje za ušlechtilou a mravnou filmovou kulturu. Dlužno dodat, že o kino Nečásek přišel až během znárodnění kinematografie v létě roku 1945. [6]

Deník Antonína Nečáska poskytuje vsutku zajímavý a unikátní vzhled do myšlenkového světa jednoho obyvatele Protektorátu, provozovatele kina a katolického filmového aktivisty. Zařazen je do archivní sbírky Filmové instituce varia pod inventárním číslem 83. [7] Případní zájemci si ho mohou objednat do naší badatelný a sami si ho detailněji prostudovat. Informace o naší badatelně naleznou [zde](#).

Poznámky:

[1] Celým jménem Antonín Jaromír Josef Nečásek. Viz Národní filmový archiv, f. Českomoravské filmové ústředí, kar. 39, inv. č. 681, Árijský rejstřík (část N-Ř).

[2] Národní archiv, Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, kar. 7776, sig. N 294/20.

[3] Více o filmových aktivitách českých katolíků viz Petr Hasan, Ušlechtilý, dobrý, krásný. Římskokatolická církev a její vztah ke kinematografii v českých zemích mezi lety 1918 a 1948. Národní filmový archiv 2021.

[4] Viz např. Antonín Nečásek, Pro katolický film. (rubrika Dopisy čtenářů). *Kinorevue* 7, 1940, č. 12., s. 241.

[5] Národní archiv, Policejní ředitelství Praha II – prezidium 1941–1950, kar. 1635, sig. 42/K-79/15.

[6] NFA, ČFS II., kar. 143, ref. ozn. 9/6/8//13/3, kino Na Zámečnici.

[7] NFA, f. Filmové instituce varia, kar. 4, inv. č. 83, Zápisky vedoucího kina Antonína Nečáska.